

Artikelencluster: Leiderschap & management

Rein Brouwer, *Willow Creek en de managementvisie van Peter F. Drucker* (279)

Kees de Groot, *Kerkelijk management met een missie* (299)

Jodien van Ark, *Twee kapiteins op een schip. De samenwerking tussen de predikant en de voorzitter van de kerkenraad* (315)

Henk de Roest & Sake Stoppels, *Kerk en management: een ongemakkelijke relatie* (334)

Ondanks theologische argumenten om de kerk niet of niet uitsluitend als een organisatie te beschouwen, kan het verhelderend zijn om na te gaan in hoeverre inzichten uit organisatietheorieën een bijdrage kunnen leveren aan 'succesvol' kerk-zijn. In een cluster van vier artikelen gaat het over zaken als management, marketing, behoeften, doelgerichtheid, effectiviteit, leiderschap en missie, kortom: over hetgeen we van de organisatietheorie kunnen leren. Maar het gaat ook over de valkuilen, beperkingen en eigensoortige perspectieven die we, juist als kerk, in het oog moeten houden.

In een eerste artikel vindt u vooral een beschrijving van de manier waarop men in de 'Willow Creek Community Church' een managementmodel en een visie op leiderschap hanteert die gerelateerd zijn aan het managementdenken van Peter F. Drucker. Op grond van deze beschrijving vraagt Rein Brouwer zich af of de managementeffectiviteit en de marketingmethodes geen negatieve invloed hebben op de gecommuniceerde inhoud van het evangelie. In hoeverre mag in de kerk de behoefte van de klant de inhoud van de boodschap bepalen? Verder plaatst hij een kritische kanttekening bij het concept 'gemeenschap': Willow Creek lijkt vooral gelijkgezinden te verzamelen. Hoe verhoudt zich dat tot het bijbelse begrip 'koinoonia'?

In een tweede artikel laat Kees de Groot zien dat de rooms-katholieke kerk zowel kenmerken heeft van een lidmaatschapsorganisatie als van een dienstverleningsorganisatie. Beide typen hebben hun eigen sterke en zwakke kanten als het gaat om het vertalen van de missie van de kerk in inhoudelijke doelen.

Met betrekking tot het leiderschap in de protestantse kerk als organisatie is het interessant dat de predikant steeds vaker geen voorzitter meer is van de kerkenraad. De vraag dient zich aan of er sprake is van twee kapiteins op een schip, of van verschillende rollen die samen de boot doen varen. Aan de hand van een praktijkonderzoek beschrijft Jodien van Ark hoe de samenwerking tussen deze twee leidinggevers in de gemeente zoal verloopt. Er wordt geanalyseerd welke competenties er in het geding zijn en er wordt geïnventariseerd welke randvoorwaarden vervuld moeten zijn, wil er sprake kunnen zijn van goed, gedeeld leiderschap. In een afsluitende praktisch-theologische reflectie zoeken Henk de Roest en Sake Stoppels naar spanningsvelden in de voorgaande artikelen. In hoeverre moeten gemeente en parochie meegaan in de tendens van doelmatig en planmatig werken? Verzet het wezen van de kerk zich daar niet tegen? Kan het behoefteconcept dat aan het marketingdenken ten grondslag ligt, wat de kerk betreft niet beter vervangen worden door het begrip 'motivatie'? En over 'mission statement' gesproken: wat is heil en wat is de heilsnoodzakelijkheid van de kerk?

Een plaats waar het op nut en planmatigheid gerichte denken bij uitstek verstomt, is in de nabijheid van terminale zieken. In zijn artikel over kanker en kwaliteit van leven houdt Felix Punt aan de hand van een casus een pleidooi voor een spiritueel paradigma binnen de zorg voor de (terminale) kankerpatiënt. Als praktijkdeskundige beschrijft hij hoe je aan kankerpatiënten een kader kunt aanreiken waarbinnen zij, in de gegeven context van hun ziekte, ontvankelijk kunnen worden voor de meer onvoorwaardelijke zin en betekenis achter hun leven. De uitkomst kan

een nieuw evenwicht zijn waarin leven en dood naast elkaar bestaan.

In de rubriek 'Boek' bespreekt Gerben Heitink het recent verschenen werk van Gerrit Immink: *In God geloven*.

De laatstgenoemde schrijver komt ten slotte zelf aan het woord als nieuwe auteur van onze kroniek *Praktische Theologie*, waarin aandacht voor actuele praktisch-theologische ontwikkelingen en publicaties.

Overige artikelen

Felix Punt, *Kanker en kwaliteit van leven. Spiritualiteit in de zorg* (356)

Gerben Heitink, *'F.G. Immink, In God geloven'. Een praktisch-theologische reconstructie* (370)

Gerrit Immink, *Kroniek Praktische Theologie* (379)